



## МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

### Пчеларството в България през 2016 година

По данни на Агростатистика към Министерство на земеделието и храните (МЗХ) към 1-ви октомври 2016 г. броят на пчелните семейства са само с 1% повече спрямо 2015 г., когато са били 754 105 броя. Добития пчелен мед от тях е 10 218 тона, което е с 10,3% по-малко в сравнение с 2015 година.

Общо унищожените пчелни семейства в страната за 2016 г. са 37 628, като най-много от тях са отровени – 16 943, от болести са изгубени – 8 945, от гладуване 4 298 и по други неизяснени причини 7 442 броя пчелни семейства.

Много е малка разликата в броя на пчелните семейства през 2015 и 2016 година, през 2015 са били 747 434 а през 2016 г. 754 105 броя. От тях пчелен мед е добиван от 592 987-през 2015 и 610 631 през 2016 г. Разликата е само 3%. По статистически данни броят на пчелните семейства от 2012 до 2016 г. нараства значително.

#### Брой пчелни семейства

|         |         |
|---------|---------|
| 2012 г. | 529 117 |
| 2013    | 541 564 |
| 2014    | 588 379 |
| 2015    | 747 434 |
| 2016    | 754 105 |

#### Произведен пчелен мед

|         |             |
|---------|-------------|
| 2012 г. | 9 186 тона  |
| 2013    | 10 065 тона |
| 2014    | 9 268 тона  |
| 2015    | 11 388 тона |
| 2016    | 10 218 тона |

Реализацията на пчелен мед е най-много в преработвателни предприятия, за собствена консумация, директни продажби на краен потребител, продажби на дребно и не на последно място продажби за промишлеността.

От справката за профилактичните мероприятия излиза, че третиранията срещу вароатоза за 2016 г. са повече отколкото проведените през 2015 г.

През 2016 г. в становище, изготвено от Център за оценка на риска е отразено, че за периода 2013-2015 г. нозематозата, заедно с **вароатозата** са най-сериозните здравни проблеми за пчеларството в България. Вароатозата по пчелите следва да се включи в Програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонозите, така както е в редица други европейски държави и да бъде обект на методично наблюдение за събиране, обобщаване, съпоставяне, анализиране и оценка на данните за здравословния статус на пчелите, за темповете и динамиката на заболяемостта и смъртността. Трябва да се осъществява по-ефективен официален контрол и да се засили ролята на ветеринарните лекари при поставянето на диагнозата, предписването и отпускането с рецепта на ВМП за лечение на болести по пчелите.

По-ефикасния контрол на вароатозата по пчелите ще намали загубата на пчелни семейства през зимно-пролетния период от нозематоза, ще намали разпространението и влиянието на редица вирусни заболявания по пчелите (за които акарът е вектор на разпространение), ще засили ролята на пчелите като опрашители и ще се повиши добива на пчелен мед и пчелни продукти в България.

Заклучение: за борба с вароатозата трябва да се включат:

- оценка на степента на опаразитеност на пчелните семейства с акара *Varroa destructor*
- Избор на ВМП, който ще се използва
- Биологични методи за борба с *Varroa destructor*
- Алтернативни методи за борба с *Varroa destructor*
- Проверка на ефикасността от прилагания ВМП

От изложеното става ясно, че сегашния подход и мерките за превенция и контрол на вароатозата по пчелите в България се нуждаят от промяна и по отношение на лабораторната дейност и на официалния контрол.

Собственици на големи пчелини подписват споразумения със земеделски стопани за опрашване на техните засети култури. Индустриалното селско стопанство използва масово пчелите за опрашване на засетите посеви.



Това пък от своя страна се оказва нож с две остриета заради използването на неоникотиноидите. Последните проучвания показват, че неоникотиноидите са се разпространили повсеместно в околната среда, като са замърсили водата, почвата и естествената растителност. Употребата им рязко се увеличава дотолкова, че те са най-разпространеният вид инсектициди в света, използвани за третиране на семена.

На 09.03.2017г. в Центъра за оценка на риска по хранителната верига към Министерството на земеделието и храните се проведе конференция на тема: „**Здраве на пчелите, политики и стопански аспекти**“. Въз основа на нея бяха направени следните предложения:

- Преглед и осъвременяване на нормативната база в областта на пчеларството
- Включване на заболяването вароатоза в Програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонозите
- Акредитиране на НРЛ за използване на вирусологични методи за доказване на нови за пчелите заболявания.
- Акредитиране на лаборатория за остатъчни количества от пестициди и доказване на отравяния по пчели
- Контрол върху регистрацията на пчелини, идентификацията на пчелни семейства и провеждането на профилактични прегледи на пчелните семейства от частно практикуващите ветеринари лекари

Източници: МЗХ, отдел „Агростатистика“, The Environmental Risks of Neonicotinoid Pesticides: a review of the evidence post-2013, January 2017, Greenpeace.

Изготвил: д-р Силвия Пеева, ЦОРХВ

Център за оценка на риска по хранителната верига